

ଧଣିତା କ'ଣ ?

ଧଣିତା ହେଉଛି ମାଟିରେ ଯବକ୍ଷାର ସାର ଓ ଜୈବିକ ପଦାର୍ଥ ଯୋଗ କରିବା ପାଇଁ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଉଥିବା ଏକ ତାଲିକାତ୍ମକ ସବୁଜ ସାର ଫସଲ । ଏସିଆ ମହାଦେଶରେ ବହୁଳ ଭାବେ ଚାଷ କରାଯାଉଥିବା ଧଣିତାର ପ୍ରକାରିଗୁଡ଼ିକ ହେଲା; *Sesbania cannabia* (ପୂର୍ବନାମ *S. aculeata*), *S. rostrata* ଏବଂ *S. cannab* (ଏହାର ଚେରରେ ଯବକ୍ଷାର ବିବକ୍ଷନ ଭାବରେ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଥାଏ) । ଆଫ୍ରିକାରେ ସାଧାରଣ ଭାବେ *Sesbania rostrata* (ଉଭୟ ଚେର ଓ କାଣ୍ଡରେ ଯବକ୍ଷାର ବିବକ୍ଷନ ପାଇଁ ଭାବରେ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଥାଏ) ଦେଖାଯାଇଥାଏ ।

ଧାନ ଫସଲରେ କାହିଁକି ଧଣିତା ବ୍ୟବହାର କରାଯାଏ ?

ଧଣିତା ଦ୍ୱାରା ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେଉଥିବା ଯବକ୍ଷାର ସାର ଓ ଜୈବିକ ପଦାର୍ଥ ମାଟିର ଉର୍ବରତା ବୃଦ୍ଧି କରିବା ସହିତ ପରେ ଚାଷ କରାଯାଉଥିବା ଫସଲର ଅଭିବୃଦ୍ଧିରେ ସାହାଯ୍ୟ କରେ । କେତେକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସବୁଜ ସାର ଚାଷ ଦ୍ୱାରା ଶସ୍ତ୍ରରେ ଓ ଅକ୍ଷୟ ଉତ୍ସ ଭାବେ ଯବକ୍ଷାର ମିଳିଥାଏ । ବିଶେଷ କରି ଭିତିଭୂମିର ଅଭାବ ଓ ପରିବହନ ସୁବିଧା ନଥିବା ଯୋଗୁଁ ଖାଦ୍ୟସାରର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଉତ୍ସ (ରାସାୟନିକ ସାର) ବ୍ୟୟବହୁଳ ହୋଇଥାଏ ଏବଂ ଠିକ୍ ସମୟରେ ଉପଲବ୍ଧ ହୁଏ ନାହିଁ । ଏଥିପାଇଁ ଧଣିତା ବ୍ୟବହାର ଉପଯୋଗୀ ହୋଇଥାଏ ।

ଧାନ ଫସଲରେ କିପରି ଧଣିତା ପରିଚାଳନା କରାଯିବ ?

ଧଣିତା ଦ୍ୱାରା ହେକ୍ଟର ପ୍ରତି ୮୦-୧୦୦ କି.ଗ୍ରା. ଯବକ୍ଷାର (ଏହା ହେକ୍ଟର ପ୍ରତି ୪-୫ ଟନ୍ ଧଣିତାର ଶୁଖିଲା ଗଛ ଓଜନ ସହିତ ସମତୁଲ) ମିଳିଥାଏ । ଦିନ ବଡ଼ ଥିବାବେଳେ ଧଣିତା ଫସଲ ପାଇଁ ପ୍ରାୟ ୪୦ ଦିନ ଆବଶ୍ୟକ ହେଉଥିବାବେଳେ ଦିନ ଛୋଟ ହୋଇଥିଲେ ଏଥିପାଇଁ ପ୍ରାୟ ୫୦-୬୦ ଦିନ ଦରକାର ପଡ଼ିଥାଏ ।

- କେତେବେଳେ ବୁଣାଯିବ : ଧାନ ବୁଣିବା ପୂର୍ବରୁ ବା ପରେ ଜମି ଖାଲି ଥିବାବେଳେ ଧଣିତା ବୁଣାଯାଏ । ଦିବାଲୋକ ଦ୍ୱାରା ଧଣିତା ବେଶ୍ ପ୍ରଭାବିତ ହୋଇଥାଏ । ଦିନ ବଡ଼ ଥିବା ବେଳେ ୩୫ ଦିନରେ ଗଛରେ ଫୁଲ ଆସୁଥିବାବେଳେ ଛୋଟ ଦିନ ହୋଇଥିଲେ ଫୁଲ ହେବା ପାଇଁ ୧୨୫ ଦିନ ଲାଗିଥାଏ ।
- ତାପମାତ୍ରା ଆବଶ୍ୟକତା : ପଚିଶ ଡିଗ୍ରୀ ସେଲସିଅସ୍‌ରୁ ଅଧିକ ତାପମାତ୍ରାରେ ଧଣିତା ଭଲ ବଢ଼ିଥାଏ ।
- ଜମି ପ୍ରସ୍ତୁତି : ଯଦିଓ କମ୍ ଥର ହଳ କଲେ ମଧ୍ୟ ଧଣିତା ଗଛ ବଢ଼ିପାରେ; ତଥାପି ଭଲ ଭାବେ ଚାଷ କରାଗଲେ (ଥରେ ହଳ କରିବା ଓ ୨-୩ ଥର ମାଟି ଗୁଣ୍ଡ କରିବା) କିଆରୀରେ ଅଧିକ ସଂଖ୍ୟାରେ ଗଛ ରହିଥାଏ ।
- ବିହନ ପରିମାଣ : କିଆରୀରେ ବେଶି ଘାସ ନଥିଲେ ବର୍ଷା ଋତୁ ଆରମ୍ଭ ପୂର୍ବରୁ ହେକ୍ଟର ପ୍ରତି ୩୦ କି.ଗ୍ରା. ବିହନକୁ ଛଟାବୁଣା କରାଯାଇଥାଏ । ଉପଯୁକ୍ତ ଭାବେ ଜମି ପ୍ରସ୍ତୁତି ଓ ଜଳସେଚନ କରାଯାଇ ପାରିଲେ ବିହନ ପରିମାଣ ହେକ୍ଟର ପିଛା ୧୬ କି.ଗ୍ରା.କୁ ହ୍ରାସ କରାଯାଇପାରେ । ସାଧାରଣତଃ ପ୍ରତି ୧୦୦୦ ମଞ୍ଜିର ଓଜନ ୧୪ ରୁ ୧୮ ଗ୍ରାମ୍ ହୋଇଥାଏ । ଅଧିକ ଗଜା ହେବା (୬୫% ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ) ଓ ଭଲ ଗଛ ବାହାରିବା ପାଇଁ ବିହନକୁ ୧୦୦ ଡିଗ୍ରୀ ସେଲସିଅସ୍‌ ତାପମାତ୍ରାରେ ଥିବା ପାଣିରେ ତିନି ସେକେଣ୍ଡ ପକାଯିବା ଦରକାର । କେତେକ କୃଷକ ଭଲ ଗଜା ହେବା ପାଇଁ ବିହନକୁ ଅଖାରେ ପୁରାଇ ବାଡ଼େଇଥାନ୍ତି, ଯାହାଫଳରେ ବିହନର ଉପର ଚୋପାରେ ସାମାନ୍ୟ ଫାଟ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଥାଏ ।
- ଜଳସେଚନ : ଏହି ଫସଲରେ ଠିଆପାଣି ରହିବା ଦରକାର ହୁଏ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ମାଟି ଫାଟିଗଲେ ବା ଧଣିତା ପତ୍ର ଝଡ଼ିବା ଆରମ୍ଭ ହେଲେ ଆବଶ୍ୟକତା ଅନୁସାରେ ଜଳସେଚନ କରିବା ଉଚିତ୍ ।
- ମାଟିରେ ମିଶାଇବା : ବୁଣିବାର ପ୍ରାୟ ୪୫-୬୦ ଦିନ ପରେ କାଣ୍ଡ ଟାଣ ହେବା ପୂର୍ବରୁ ବିଭିନ୍ନ ଭାବରେ ଧଣିତାକୁ ମାଟିରେ ମିଶାଇ ଦିଆଯାଇଥାଏ । ସୁବିଧାରେ ହଳ କରିବା ପାଇଁ ଗଛକୁ କାଟି ଦିଅନ୍ତୁ । ଅନ୍ୟ ଏକ ଉପାୟରେ ପ୍ରଥମେ ଧଣିତା କିଆରୀରେ ମଇ ଦେଇ ସମାନ ଦିଗରେ ହଳ କରାଯାଇଥାଏ । କାନ୍ଥୁ ଅଧିକ ହଳ କରିବା ପାଇଁ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଉଥିବା ହାଲଡ୍ରେଟିଲର ସାହାଯ୍ୟରେ ଧଣିତାକୁ ମାଟିରେ ଭଲ ଭାବେ ମିଶାଯାଇପାରିବ । କ୍ଷୁଦ୍ର ତ୍ରିକୋଣାୟ ଡାକ୍ତ ସହିତ ଦୁଇ ଗତି କେଜ୍ ହିଲ ଚଳାଇଲେ, ଏହା ଗଛକୁ କାଟି ଦେଇ କାନ୍ଥୁରେ ମିଶାଇ ଦେଇଥାଏ । ହାଲଡ୍ରେଟିଲର ବ୍ୟବହାର କରୁଥିଲେ ଅତି କମ୍‌ରେ ୪୮ ଘଂଟା ପୂର୍ବରୁ ଜମିରେ ପାଣି ମଡ଼ାଇବା ଆବଶ୍ୟକ । ଅଧିକ ଜମିରେ ଧଣିତା ଚାଷ କରାଯାଇଥିଲେ, ରୋଟାଟିଲର ସଂଯୁକ୍ତ ହୋଇଥିବା ଚାରି ଚକିଆ ଟ୍ରାକ୍‌ଟର ସାହାଯ୍ୟରେ ଏହାକୁ ମାଟିରେ ମିଶା ଯାଇପାରିବ ।
- ବିହନ ଉତ୍ପାଦନ : ଦିନର ଅବଧି ୧୧ ଘଂଟାରୁ କମ୍‌ ହୋଇଥିଲେ ଧଣିତା ଗଛରେ ବିହନ ଉତ୍ପାଦନ କରାଯାଇପାରିବ । ଏହି ଅବସ୍ଥାରେ ଧଣିତା ଗଛରେ ୩୦ ରୁ ୩୫ ଦିନରେ ଫୁଲ ଆସିଥାଏ ଓ ଏହାର ୩୦ ଦିନ ପରେ ମଞ୍ଜି ହୁଏ । ବର୍ଷା ଋତୁରେ ଛୁଇଁ ବିନ୍ଧା ପୋକ ଆକ୍ରମଣ ଯୋଗୁଁ ନିମ୍ନ ମାନର ବିହନ ମିଳିଥାଏ । ଖର୍ଚ୍ଚ କମ୍‌କରିବା ପାଇଁ ଅନୁର୍ବର ଜମି, ବନ୍ଧବାଡ଼ ବା ଧାନ ବିଲ ହିଡ଼ରେ ମଧ୍ୟ ଧଣିତା ବିହନ ଉତ୍ପାଦନ କରାଯାଇ ପାରିବ ।

ଅସୁବିଧା

ସବୁଜ ସାର ଫସଲ ଭାବେ ଧଣିତା ଫସଲରେ ନିମ୍ନ ଅସୁବିଧାମାନ ଦେଖାଯାଇଥାଏ ।

- କମ୍‌ ପରିମାଣରେ ବିହନ ଉତ୍ପାଦନ
- ଅଧିକ ଶୁମିଳ ଆବଶ୍ୟକତା (ହଳ କରି ଧଣିତା ଗଛ ମାଟିରେ ମିଶାଇବା ପାଇଁ)
- ଦିନର ଅବଧି ପ୍ରତି ଧଣିତା ଗଛର ସମ୍ବେଦନଶୀଳତା
- କୀଟ ଆକ୍ରମଣ ସମସ୍ୟା
- ଜମି ଓ ଜଳ ପାଇଁ ଅର୍ଥକାରୀ ଫସଲ ସହିତ ପ୍ରତିଯୋଗିତା

ଓଡ଼ିଶାରେ ଧାନ ଆଧାରିତ ଫସଲ ପଛତର ଉତ୍ପାଦକତା ବୃଦ୍ଧି ଏବଂ କୃଷକଙ୍କ ଆୟ ବୃଦ୍ଧି

Website: www.rkbodisha.in, Email: contact@rkbodisha.in

